

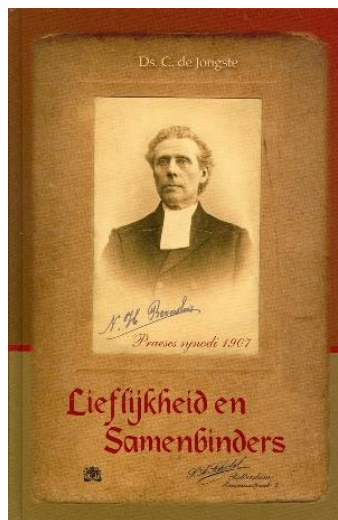
C. de Jongste: Beversluis als heilige of aartsleugenaar

Sterk voorbeeld van geschiedvervalsing vormt het boek van ds. C. (Cees) de Jongste over het leven van ds. N.H. Beversluis en de bijbehorende Vereniging van 1907. Het verscheen in 1983 onder de titel *Klacht en Jubel* met in 2007 een herziene herdruk onder de titel: *Lieflijkheid en Samenbinders*.

Beversluis wordt in een doorlopend jubelverhaal afgeschilderd als een halve heilige. 'Hij had een sterk besef voor de noodzaak van een geordend kerkelijk leven...' schrijft De Jongste in zijn Ten Geleide. Terwijl we volgens de officiële notulen in Beversluis een chaoot ontdekken die vanuit achterkamertjes werkt, zich van meelopers bedient, het morele kompas voortdurend kwijt is en niet de minste interesse toont in het belang van zielen en in een normaal kerkelijk leven.' Wat is het: een halve heilige of aartsleugenaar?

Het is ondoenlijk om alle onjuistheden aan te tonen in dit boek van meer dan 400 bladzijden. We zien vooral geselecteerde en gekleurde verhalen met het idool Beversluis als vrome held en slachtoffer ds. Boone als boze dader. De lezers krijgen ook hier een vertekend beeld voorgeschoteld, luchtig en vluchtig, alle plooiën rechtgestreken en alle narigheden weggepoetst. Ds. Boone moet natuurlijk hangen, anders zou het succes niet compleet zijn.

Dominees van kleine kerkjes hebben al gauw de status van heilige bereikt, of minstens van een halve. En een heilige kan niets verkeerd hebben gedaan. De Jongste vereert Beversluis vooral, zoals hij het zo keurig noemt, als 'praeses synodi 1907'. Bij een kerkelijke vereniging horen nu eenmaal lofzangen en een droomwereld. Met als gevaar dat de grens tussen superverhalen en totale onzin flinterdun is; dat blijkt ook hier.



Oefenaar

Nicolaas Hendrik Beversluis krijgt in 1890 preekbevoegdheid in de ledeboeriaanse gemeenten en neemt in 1893 een beroep aan naar Middelburg. Hij wordt in 1898 tot predikant beroepen, maar wil niet worden bevestigd door de enige predikant, ds. D. Janse, omdat die niet in rechte lijn staat van ds. L.G.C. Ledeboer. Hij kiest voor de roomse vorm van de apostolische successie en suggereert dat bij handoplegging een soort ambtsgenade overvloeit van de bevestiger naar de bevestigde. Hij eist als bevestiger vergeefs de vrije ds. L. van der Velde uit Rotterdam, die buiten het kerkverband staat. Hij laat het kerkverband in de steek en vertrekt eind 1900 zonder beroeping en tegen de kerkorde naar Moerkapelle, waar hij niets te zoeken heeft. Hij krijgt daar een gearrangeerd beroep van een vrije gemeente van Rotterdam en wordt er volgens vooropgezet plan eind 1901 door ds. Van der Velde tot predikant bevestigd. Hij weet met zijn vrije tijd geen raad en laat collega Boone jarenlang in z'n eentje 27 gemeenten bedienen. Beversluis moet uiteindelijk ook een keer eten en probeert in 1902 weer aan te haken hij het kerkverband, maar krijgt alleen preekbevoegdheid. Hij wil scriba Van Lieburg laten noteren dat hij wél

wettig predikant is, maar die weigert. Hij wordt in 1903 na dreiging met een scheuring opgenomen in het kerkverband.

Hij krijgt de classis Zuid-Holland als werkterrein, maar vijf van Beversluis' tien classisgemeenten verwerpen zijn bevestiging en verwerpelijke levenswandel en laten alleen ds. Boone preken en sacramenten bedienen. Ook in Nieuw-Beijerland doopt Boone zo goed als alle kinderen. Beversluis probeert daarom die gemeenten tussen 1903 en 1907 het kerkverband uit te werken, herhaaldelijk, maar vergeefs.

CdJ: 'Het pleit voor Beversluis' karaktervolle houding om een vastgeroeste regel [gezamenlijk beroepen] aan te vechten. Niet alleen getuigt dit van moed; belangrijker is dat zijn argumenten onweerlegbaar zijn. Zulke weloverwogen woorden leggen er getuigenis van af, dat het Beversluis te doen is om 's Heeren ordinantiën en zuivere betrachtning daarvan in Gods gemeente ...'

JMV. Tot nu toe (van 1895 tot 1907) zien we niets dan chaos en ellenden, verwarring en verdeeldheid, negeren van kerkelijke regels, een verwerpelijke levenswandel en ontrouwe ambtsbediening.



1 Lerend ouderling Beversluis stoorde zich nauwelijks aan kerkelijke regels.

Liegen op de classis Zuid-Holland

Beversluis zet zich nu sterk af tegen de alom geachte collega Boone. Hij gebruikt daarvoor zijn bekeerling Marinus Remijn, die in Sint Philipsland (classis Zeeland) een bij zijn kerkenraad afgedwongen maar mislukt preekavontuur achter de rug heeft. Consulent Boone van Terneuzen stelt er namens de synode orde op zaken. Boone steunt het preekverbod, maar Beversluis laat Remijn doorpreken en regelt preekbeurten voor hem. Beversluis beseft dat Remijn ook in zijn classis Zuid-Holland nooit preekconsent zal krijgen, maar blijft hem onbepert helpen. Hij laat het classicale onderzoek naar diens roeping en bekering elk halfjaar uitstellen, van 1903 tot 1907, met steeds nieuwe leugens, en wijst uiteindelijk Boone als hoofdschuldige aan. Die eerste zes vergaderingen worden verzwegen en als Beversluis liegt dat Boone ruzie heeft en schuldig is, gaat De Jongste dat als waarheid opschrijven. Op de synode van juni 1907 leest Beversluis onverwacht wat zelfgemaakte nepnotulen voor, zogenaamd van kerkenraad, classis en synode, die moeten bewijzen dat Remijn wettig is aangenomen. De vergadering accepteert dat bedrog in goed vertrouwen, omdat niemand kan vermoeden dat een predikant zo heftig staat te liegen. De weergave van biograaf Cees de Jongste luidt als volgt:

Remijn is inmiddels tot oefenaar voor de Classis Zuid-Holland benoemd. Beversluis, die broeder Remijn volgaarne predikant ziet worden, moet die benoeming bevorderd hebben. Boone is daarover ontstemd, omdat hij hiervan tevoren niet in kennis werd gesteld. De verhouding tussen Boone en Remijn is er al geruime tijd door verstoord. Ds. Beversluis heeft al eens aangespoord de zaak wederzijds te vereffenen. Hoewel Boone daarna de

genoemde classicale aanstelling van Remijn als wettig heeft erkend, komt hij er nu op terug. De netelige kwestie vergt uitvoerige bespreking. Ten slotte doet Beversluis een voorstel, dat in stemming wordt gebracht ...

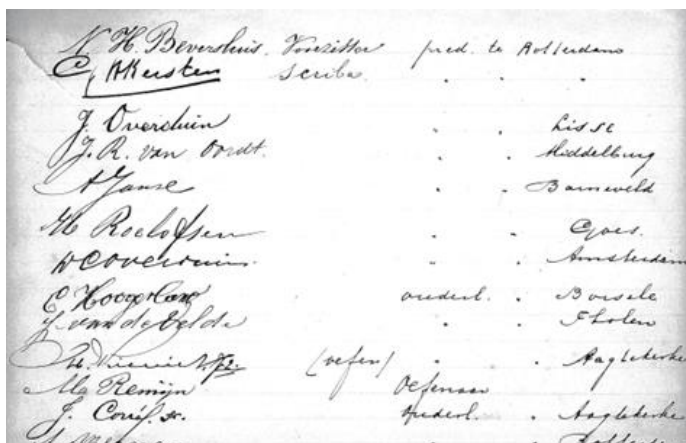
JMV. We zien hier weer de geweldenaar Beversluis: 'Beversluis heeft al eens aangespoord ...' en 'Beversluis doet een voorstel, dat in stemming wordt gebracht ...' Terwijl hijzelf de oorzaak van alle ellenden is. De Jongste verzwijgt dat ds. Boone probeert met een preekverbod de ellenden rond indringer Remijn te stoppen. Ook verzwijgt hij dat Beversluis en Remijn bedriegers zijn, die zich aan Gods Woord en hun ambtseden weinig gelegen laten liggen. Terwijl dat Woord toch echt zegt: 'Die niet ingaat door de deur in de stal der schapen, maar van elders inklimt, die is een dief en moordenaar' (Joh. 10). De kanttekening noteert het volgende. Die 'deur' is 'een wettige en Goddelijke beroeping.' En 'van elders' betekent 'door onbehoorlijke middelen zich in de gemeente Gods indringt.' We zien het hier letterlijk gebeuren. Over de toelating van Remijn is nooit gestemd.

Hij liegt ook op andere manieren. Bijvoorbeeld als hij collega Boone in 1904 in Sint Philipsland moet bevestigen. Dat beroep verloopt correct met fiat van de twee kerkenraden en de classis Zeeland. Maar Beversluis ontdekt naar eigen zeggen zowaar 'onregelmatigheden'. Hij verkeert dus in een machtspositie en wil Boone alleen bevestigen als de kerkenraad haar 'feilen' erkent. Wat die feilen zijn, heeft nooit iemand geweten. Maar zonder knieval geen bevestiging.

Voorzitter deputatenvergadering 1907

Dan volgt de deputatenvergadering van de alom geprezen vereniging van 1907. Ds. Kersten verzorgt de conceptbepalingen (uitgangspunten). Beversluis wordt voorzitter van een deputatenvergadering die de conceptbepalingen tegen het licht houdt. Niet vanwege zijn gezag, want dat heeft hij nergens, maar omdat hij in Rotterdam een paar minuten lopen van ds. Kersten woont.

Ds. J.R. van Oordt vindt - terecht - dat de vereniging nog niet definitief is, omdat het geen agendapunt is en de afgevaardigden niet gemachtigd zijn door hun kerkenraad, en de kerkenraden en mansleden nog moeten beslissen. Maar Beversluis



2 Aanwezigen op de deputatenvergadering 25 juli 1907.

beweert dat de vereniging al definitief is. Hij nodigt stroman Remijn uit, die geen ambtsdrager is, en maakt zich schuldig aan vriendjespolitiek. Remijn is goed geïnstrueerd en beweert dat Zuidwolde en Genemuiden geen gemeenten zijn, maar 'een familiezaak'. Die gemeenten hebben een te hoog 'Boone-gehalte' en moeten in de volgende vergadering verdwijnen; alles is al besproken en ingestudeerd. Ook laat Beversluis een extra artikel 13 toevoegen om een commissie te vormen die afhakende kerkenraden tot verenigen moet dwingen. Terwijl kerkenraden niets verplicht zijn en het hoogste gezag in een gemeente vormen.

JMV. De Jongste verzwijgt alle narigheden en maakt ook fundamentele fouten. Hij beweert o.a.: 'Allen hebben de dertien bepalingen ondertekend. Ook de naam van Ds. Boone prijkt eronder.' Dit is niet waar. Ds. Boone heeft ds. Kersten gevraagd zijn naam onder de twaalf concept-artikelen te zetten. Boone heeft juist bezwaar tegen het achteraf toegevoegde foute en onkerkrechtelijke artikel 13 en heeft de definitieve bepalingen nooit ondertekend.

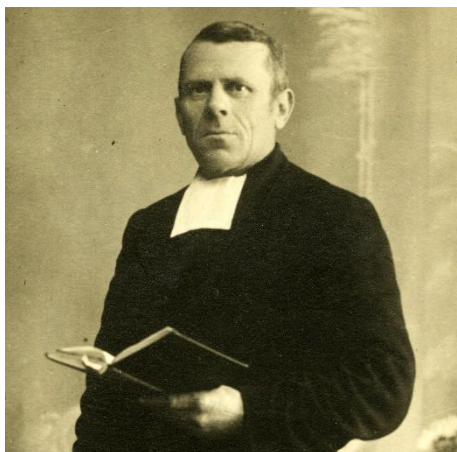
De Jongste beschrijft dit als een triomftocht en vooral kritiekloos. Zijn conclusie is: 'De stokken Lieflijkheid en Samenbinders zijn gehanteerd. Het is dan ook een aangenaam samenzijn geweest.' Maar zo is het bepaald niet. Aagtekerke en Meliskerke hebben de contacten verbroken, Middelburg en Terneuzen willen niet verenigen, Zuidwolde en Genemuiden worden op de royementslijst gezet. Een inderhaast toegevoegd noodartikel moet de gemeenten van afhaken weerhouden en de boel bij elkaar houden. Beversluis kent de verenigingsprocedure en het kerkrecht niet en zet zijn verwerpelijke domineesleventje ook als voorzitter gewoon door en voort.

De verenigingsvergadering van 1907

En dan de algemene vergadering waarop de kerkformaties verenigen, op 9 en 10 oktober 1907. Beversluis heeft vijf Ledeboeriaanse gemeenten met een hoog 'boone-gehalte' niet uitgenodigd: Waddinxveen, Oudewater, IJsselstein, Zuidwolde en Genemuiden. Beversluis verhuult die mysterieuze verdwijningen met mysterieuze leugens dat ze te klein zijn of niet meer bestaan. De vijf verworpen gemeenten tellen honderden zielen en Beversluis is er nu in één keer van af. Banden met Gods volk heeft hij niet. Banden met gemeenten ook niet. Alles wat hem onvoldoende looft, prijst en eert, kan vertrekken. En De Jongste zwijgt in alle talen. Halve heilige?

Schorsing ds. Boone

Het is voor Beversluis natuurlijk prachtig dat ds. Boone, de kernoorzaak van zijn probleem, de volgende dag uit eigener beweging afhaakt. Overigens royaal binnen de bedenktijd, die pas op 25 oktober afloopt. Voorzitter Beversluis start de discussies met een grove leugen: 'Ds. Boone heeft van den beginne alles haarfijn geweten.' Hij vraagt de vergadering 'of wij Ds. Boone moeten erkennen als reeds te zijn in onze gemeenschap (...) der vereenigde gemeenten. Zoo ja, dan moeten wij hem kerkelijk behandelen.' Ds. Beversluis kiest de hardste lijn en stelt voor 'Ds. Boone onverwijld (direct) te schorsen'. Na een gespeeld drama zet hij handlanger Remijn als aanklager in. Die tovert als vanuit het niets een brief tevoorschijn, toont 'de dubbelhartigheid van ds. Boone' aan en helpt zijn broodheer Beversluis betrokken en voorbeeldig om Boone vals te beschuldigen. Beversluis benadrukt dat ook de blanco-stemmers hem niet mogen laten preken.



3 Ds. Boone ontdekte tijdig dat de zuivere kerkprincipes van Ledeboer en de Afscheiding werden ingewisseld voor de neocalvinistische van Kuyper.

Het is duidelijk, dat Beversluis de zo geroemde DKO wel propageert maar niet kent, zodat de nieuwe kerk al tijdens de vereniging herhaaldelijk en ernstig ontspoot. Hij weet niet wat een schorsing is en hoe een schorsing verloopt: die kan volgens een zorgvuldige procedure alleen door een kerkenraad gebeuren. Maar ds. Boone deed niets tegen Gods Woord en de afspraken. Dit chaotische verenigingsproces kenmerkt zich door onkunde van voorzitter Beversluis en misinterpretaties van afspraken en kerkorde. Hij is incompetent de vergadering te leiden, want een voorzitter hoort betrouwbaar, deskundig en onpartijdig te zijn.

Synodepreek

Beversluis blinkt uit in het najagen van onvrede en onstichtelijkheden, terwijl hij zijn synodepreek durft houden over het najagen van 'hetgeen tot den vrede en hetgeen tot de stichting onder elkander dient' (Rom. 14). Biograaf De Jongste noteert in welhaast lyrische extase: 'Met welk een schone belijdenis leidt de prediker zijn leerrede in. Het zijn rijke woorden (...). Welk een heerlijke ure mag thans dan ook worden beleefd. (...) Treffend is de zakelijke inkleding van deze synodepreek. Het zijn woorden van blijvende waarde geweest.' Echter. Vrede? Stichting? Bij Beversluis is het chaos en haat. Diens woorden en daden staan in schril contrast met de boodschap van zijn synodepreek. Groter tegenstelling is niet denkbaar.

Vereniging?

De zo geroemde vereniging is een samengaan van stiekem geselecteerde gemeenten; geen vereniging in de ware zin van het woord en zeker niet naar de eis van Gods heilig Woord. De gemeenten zijn bepaald niet samengeregen en nog minder samengegroeid. De stokken Lieflijkheid en Samenbinders zijn beslist geen leidend motief. Ook dit zogenaamde hoogtepunt van 1907 eindigt weer met een debacle en een reeks schandalen.



4 Oefenaar Marien Remijn heeft 36 jaar onbevoegd op de preekstoel gestaan.

Fantasieën De Jongste

De honderden bladzijden staan bol van citaten uit vrome brieven, vrome gedichtjes, vrome versjes, vrome verzinsels, vrome gedachten en vrome teksten. Glibberige wereldjes, grijze gebieden, losse flarden, zonder rode draden en door een gekleurde bril gezocht en bekeken. Op jacht naar het moois over Beversluis met bar weinig gevoel voor zelfreflectie en verantwoordelijkheid, alsof geschiedschrijving een spelletje is. Een fantasiewereld, alles vroom en godzalig, maar in werkelijkheid toch anders. Feiten worden verkeerd of half geciteerd en we verzanden zomaar in een schijnwereld van graaien, snaaien en grissen. Een boek schrijven is een aardigheidje geworden met steeds hetzelfde verhaal, want wat hij ook laat of doet: Beversluis is top en Boone moet hangen.

Het gemak waarmee deze valse getuigenissen op papier belanden is verbijsterend. Het spreekt vanzelf dat Beversluis' preken leeg zijn. Mannen die vanuit achterkamertjes opereren, staan leeg op de preekstoel en vinden die leegten wel goed zo. Dat blijkt ook uit een analyse van zijn nalatenschap, zijn preken en zijn gedichten, die bar weinig voorstellen en die we van zo'n man vooral nooit serieus kunnen nemen.

Halve heilige of pathologische leugenaar?

Enkele opmerkingen uit De Jongstes slotbeschouwing.

Beverluis mag met recht een persoonlijkheid worden genoemd. Direct valt de wilskracht op, die van zijn gezicht afstraalt. Zijn rijzige gestalte maakt indruk. Zijn vast karakter openbaart zich ook gedurig in zijn ambtelijke loopbaan als oefenaar en predikant. Vooral op kerkelijke vergaderingen is dit merkbaar. Onbevangen en zo nodig kritisch komt hij voor zijn mening uit. (...) Des te meer schittert Gods genade, die Beverluis langs een weg van ontdekking inwint om de eenheid van Christus' gemeente op de eerste plaats te stellen ten koste van persoonlijke inzichten.

Een ander aspect van de mens Beverluis is zijn intelligentie. Binnen zijn kerkverband kan men Beverluis toonaangevend noemen.

In het licht van bovenstaande eigenschappen is het niet verwonderlijk dat Beverluis zich tevens van zijn ledeboeriaanse voorgangers en tijdgenoten onderscheidt - ik doel vooral op de periode vóór 1907 - door zakelijker optreden.

Hij betoont zich wars van gemoedelijkheid als grond voor ambtelijk handelen en is meer bereid tot daadkrachtig optreden in onderworpenheid aan de Schrift.

JMV. Helaas, hiervan is niets gebleken, integendeel, hij leeft in achterkamertjes en handelt voortdurend tegen de Schrift. Mooie dingen, gewone dingen, Bijbelse dingen laten zich maar moeilijk ontdekken. Belangrijke vraag is: wat is er met Beverluis aan de hand? Is hij geestelijk ziek? Een aartsleugenaar? Liegt hij zo vaak dat hij in zijn eigen leugens gelooft? Uit de bronnen blijken continue verschijnselen van onesthetisch en normoverschrijdend gedrag, van onophoudelijk liegen en vriendjespolitiek, van afkeer van orthodox bevindelijke gemeenten. Banden met Gods volk deren hem niet of heeft hij niet. Die heeft hij vooral met zijn soortgenoot en bekeerling Remijn: zoete banden.

Reactie ds. Boone

Ds. Boone laat zich één keer over Beverluis uit: als ds. Kersten hem in 1907 bezoekt vanwege zijn afhaken. Hij zegt dan desgevraagd 'dat het al begonnen was in het jaar 1895 en zoo doorgestaan onder een bedekking in te kruipen.' Anders gezegd:

In 1895 komt Beverluis' predikantschap ter sprake en begint 'onder een bedekking' de teloorgang van de ledeboeriaanse gemeenten. Hij is een man van 'bedekking' en 'inkruipen' en instrueert zijn marionet vanuit achterkamertjes waar leugen en vriendjespolitiek regeren. Ds. Boone verzwijgt zijn naam en verwoordt zich meesterlijk: 1895. Meer niet. Grote mannen kunnen zwijgen. Over ds. Boone wordt maar weinig goeds geschreven, maar ik dank hem dat hij zo standvastig waakte voor indringers en wolven in schaapskleren.

Ook de dwaze schorsing van ds. Boone wordt door De Jongste simpelweg doodgezwegen. Al heeft de halve wereld al gezegd dat het verkeerd is, dan zwijg je het gewoon dood of je geeft misleidend commentaar. Verbijsterend! Het is vlek op vlek op de jas van Boone en voor een hand in eigen boezem is geen ruimte. Van reflecteren op de vele zwarte



5 Ds. Kersten was de stuwende kracht van de vereniging.

bladzijden is geen sprake. In dit beeld ben je goed of fout: verenigd of niet. Maar solidariteit mag nooit grenzeloos zijn. De waarheid is niet altijd aangenaam, maar daardoor niet minder waar. Kerken en kerkauteurs blijven maar leugens verspreiden en hebben voor die valse getuigenissen nooit aansprakelijkheid erkend of excuses gemaakt. Niet alleen omdat ds. Boone en de OGG dat toekomt, maar omdat Gods Woord dat eist. Zoiets mogen we van kerken en dominees toch wel een beetje verwachten?

'Praeses synodi 1907'.

Cees de Jongste schrijft zijn boek vooral voor het geweldige jaar 1907; een soort gouden kalf. Bladzij na bladzij worden de lezers herinnerd aan de triomfen van Beversluis, van wie overigens een hoogst onsympathiek beeld oprijst. Gelukkig gooit die al snel de handdoek in de ring door naar Amerika te vertrekken, nieuwe avonturen tegemoet.

'Praeses synodi 1907' dus. Deze vereniging geldt nog steeds als iets magisch, ook al verloopt geen enkele vereniging zo ongecontroleerd en chaotisch. Voordat het kerkverband van start gaat, gebeuren er via Beversluis al verschrikkelijke dingen. Een schijnbare triomf kan zomaar in een drama veranderen. De Jongste heeft helaas maar weinig geleerd van de vele drama's, want het is duidelijk dat de vereniging averechts heeft gewerkt en bepaald niet tot een zegetocht heeft geleid (zie Golverdingen, Van der Zwaag, Kort, Van der Knijff etc. etc. etc.). Steeds valt op hoe het verhaal wordt geframed en opgeleukt en dat het minste incident de doofpot in gaat. Het is onverstandig om missers stil te houden om reputatieschade te voorkomen, vooral niet als ook anderen over de notulen beschikken.

Zes vergaderingen vol ellenden zomaar dom verzwijgen, van 1903 tot 1907, en de leugens van de zevende, als Beversluis beweert dat Boone ruzie heeft, grif als waarheid opschrijven is verwerpelijk. Het kerkprofiel hiermee opvijzelen is dat ook. Maar de liefde voor de kerk zit diep en een correctie geldt blijkbaar als een nederlaag.

De OGG zijn dankzij ds. Boone aan reeksen zwarte bladzijden, scheuringen en ellenden, leeruitspraken en foute dogmatieken ontkomen. Dat had De Jongste best eens kunnen onderstrepen. Alleen Boone doorzag haarscherp dat de zuivere kerkprincipes van Ledebouer en de afscheiding werden ingewisseld voor de neocalvinistische van Kuyper en Wagenaar. Boone was in feite een veel betere 'Praeses synodi 1907' toen hij op 3 december 1907 in Waddinxveen de noodkerk constitueerde. Deze briljante ontdekking kom je bij De Jongste helaas niet tegen. Terwijl hij dat best had kunnen weten en eerlijk had moeten opschrijven.

Ook had de Jongste wat moeten zeggen van twee kapitale blunders. De woorden 'Als accoord van kerkelijke gemeenschap' (artikel 1) zijn gekopieerd van het neocalvinistische kerkleven van Kuyper. Het woord 'accoord' ziet op een wereldse overeenkomst en de basis ervoor is de slechts de juridische en veranderlijke DKO. Echter. Een kerk is een geloofsverband en alleen de heilige Schrift en de Drie Formulieren mogen de basis vormen. Ds. Boone had dat veel beter geregeld en zijn organisatie is voluit Bijbels.

Recht doen aan gestorvenen

De Jongste schreef dus een opgeklopt fake-verhaal. Zonder de droeve gevolgen en de schaden voor anderen te overzien. Ook dit catastrofale gevolg: de naam ds. N.H. Beversluischool, met Cees de Jongste als bedenker en aanjager van dit gedoe. De grens tussen jubelverhalen en totale onzin blijkt opnieuw flinterdun.

Ik moet eerlijk bekennen dat ik in 1983 en 2007 maar weinig van kerkpolitiek wist en de verhalen over de zogenaamd voortreffelijke Beversluis en de zogenaamd falende Boone minstens 25 jaar voor waarheid heb aangenomen. Tot ik de notulen ontdekte. Daardoor vind ik het mijn plicht om de verhalen te corrigeren. En wel aan de hand van erkende wetenschappen en officiële notulen, want geschiedschrijven is recht doen aan gestorvenen en aan de waarheid.